

УДК [159.9:351.74](477)

Григорій Володимирович ДЖАГУПОВ,

*заступник декана з навчально-методичної роботи факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, професор;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4443-9114>*

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ В СУСПІЛЬСТВІ

Розглянуто питання публічної безпеки та порядку з огляду на психологічне розуміння у суспільстві. Проаналізовано історичне знання та сучасне становище розвитку різних суспільств та народів. Акцентовано увагу на величезну кількість чинників, що впливають на психологічне забезпечення розвитку безпеки держави.

Ключові слова: публічна безпека, психологічна підготовка, суспільство, добробут, цивілізація.

Міцна публічна безпека в державі та психологічна підготовка правоохоронця є необхідними складовими цивілізованого способу життя, нормального функціонування суспільства та інститутів держави. Відповідно до законодавства Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки й порядку, а також, що однією з функцій поліції названо здійснення охорони та забезпечення публічної безпеки [1].

Треба відзначити, що безпека суспільства в цілому складається з безпеки окремої особи, проте людина в нашому житті постійно перебуває під тиском несприятливих обставин та небезпек, що загрожують її благополуччю, суспільному становищу та навіть життю [2]. З іншого боку, правоохоронець - людина, яка є суб'єктом, що виконує функції держави щодо забезпечення публічного порядку та безпеки

і в той же час сама потребує захисту шляхом забезпечення охорони її прав і свобод. Тобто, психологічна підготовка та психологічний стан правоохоронця під час несення служби, є невіддільними складовими загально-соціального стану суспільства. Наразі, нагадаємо, що публічний порядок та безпека, в свою чергу, є невід'ємною частиною демократичної держави, забезпечення яких потребує величезних зусиль та системного підходу держави та суспільства в цілому.

Публічна безпека включає відносини, що попереджують або усувають шкідливі для людини наслідки, котрі можуть бути заподіяні в результаті дій людей або штучним, або природним джерелом підвищеної небезпеки. Істотно, забезпечення публічної безпеки конкретної особи, безпека особистості, та інші чинники що впливають на публічний порядок і публічну безпеку завжди мають психологічну складову. Ці питання є важливими й актуальними під час формування майбутнього правоохоронця та діяльності держави щодо забезпечення безпеки звичайних громадян.

Пропонуємо відштовхуватися від базового розуміння, що безпека суспільства в цілому складається з безпеки окремої особи. І з цього приводу, акцентуємо увагу на тому, що динамічні трансформації світової системи, держав та суспільств, кризи та нестабільність, що є їх наслідками, зумовлюють різноманітні загрози – глобальні проблеми, нерівномірність економічного розвитку, тероризм та інші форми ризиків, які позбавляють людину впевненості у майбутньому.

Відповідно людина намагається відновити цю впевненість, а отже побудувати самостійно і в співпраці з іншими таку систему безпеки, що гарантувала б їй і суспільству найбільш можливий її рівень. Безпека особи, що є відповіддю на такі потреби людини, охоплює все більше сфер людського життя, а отже вбудовується у систему безпеки, що включає значну кількість рівнів та видів, тобто у систему загальної безпеки [2].

На наш погляд, буде цікавою точка зору Д.О. Беззубова, який зазначає: "Слово "добробут" є ключовим у визначенні на Заході змісту поняття "public security" (у перекладі з англійської – "суспільна безпека", "державна безпека", "публічна безпека"; на побутовому рівні означає підтримку порядку), під яким розуміють здійснення захисту інститутів громадянського суспільства, що передбачає протидію загрозам добробуту громадян, суспільству загалом» [3, с. 77]. Як бачимо, це дуже об'ємно та багатогранне поняття.

Відзначимо, що під "добробутом", взагалі мається на увазі матеріально-побутове забезпечення; достаток або ступінь задоволення певних потреб людини. Добробут характеризує забезпеченість необхідними матеріальними і духовними благами; залежить від рівня розвитку продуктивних сил і виробничих відносин; виражається системою показників, що характеризують рівень життя населення. [4]. До речі, можна привести приклад відношення до цього поняття у благополучній Норвегії. Блакитні фйорди, красиві ландшафти, багато грошей: причин скаржитися у Норвегії, ... небагато. ...більшість норвежців краще інвестують у власний дім. Молодій родині отримати кредит у Норвегії дуже просто – достатньо мати трохи власного капіталу та договір про роботу. А роботу в Норвегії має практично кожен. Норвегія постійно отримує перші місця за рівнем життя серед держав Європи. Проте, норвежці обурюються, що погані дороги, залізничне сполучення...треба поскоріше прибрати з вулиць жебраків. І, крім того, треба, щоб ще більша частка надходила з нафтового фонду до системи соціального забезпечення. Норвегія є найбільшим державним інвестором у світі" (фонд налічує, приблизно 560 мільярдів євро) [5]. Можемо констатувати, що дійсно добробут у кожному суспільстві має свої критерії але бажання мати достатній рівень життя, а значить і відповідний рівень захищеності, що повинно підтверджуватися і психологічним здоров'ям громадян, характерно для будь якого суспільства.

Ще один невеличкий момент, взаємодії у суспільстві. Ми знаємо, що наприкінці двадцятого століття, світ зіткнувся з глобальними трансформаціями. Після завершення «холодної війни» людство вступило у нову епоху свого існування. Більшість прогнозів майбутніх процесів зводилися до неминучого розквіту Західної цивілізації. Проте події початку двадцять першого століття продемонстрували навпаки – зростання антиглобалістського руху, розквіт націоналізму, поширення ісламського фундаменталізму і тероризму.

А. Гальчинський, аналізую роботу С. Гантінгтона «Зіткнення цивілізацій», відзначає, що визначальним аргументом є позиція щодо соціально-гуманістичної спрямованості цивілізаційного процесу – кожна окремо взята цивілізація (чи то китайська, ісламська, західна або православна) є виявом найвищої культурної та релігійної спільності людей, їхньої системної ідентичності, тих реалій, що прямо і безпосередньо формують суспільне середовище, у якому проходить життєдіяльність людини [6, с. 98]. Замість політичних ідей прийдуть культурні орієнтири, що формувалися протягом багатьох століть розвитку цивілізаційної самобутності певних народів.

Таким чином, розглянувши питання публічної безпеки та порядку і психологічного становища у суспільстві в цілому в державі, необхідно розуміти, що ідея забезпечення безпеки не може бути абстрактною, вона завжди залежна від розвитку суспільства в цілому, від розвитку психологічного клімату. Сьогодні, треба виходити з того, що існує величезна кількість чинників, що впливають на психологічне забезпечення розвитку безпеки тієї чи іншої держави, а саме її внутрішній порядок, рівень злочинності, розвиток суспільства та економіки.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 20.02.2021).
2. Мельник В. Безпека особи в системі загальної безпеки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Політологія. Соціологія. Філософія*. 2009. Вип. 11. С. 45–49.
3. Беззубов Д. О. Суспільна безпека (організаційно-правові засади забезпечення) : монографія. Київ : Леся, 2013. 452 с.
4. Добробут // Вікіпедія : віл. енцикл. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Добробут> (дата звернення: 20.02.2021).
5. Норвегія: добробут – це ще не все // DW : сайт. 07.09.2013. URL: <https://www.dw.com/uk/норвегія-добробут-це-ще-не-все/a-17072300> (дата звернення: 20.02.2021).
6. Гальчинський А. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи. Методологічні аспекти : наук. вид. Київ : Либідь, 2006. 312 с.

Отримано 07.03.2021